

KÖNYVISMERTETÉS

**Dr. Gál Judit–Dr. Juhász
József–Dr. Kovács Attila–
Dr. Németh István–Dr. Tétényi
Zoltán–Dr. Kiss Ferenc–
Répássy Csaba:**

JOG I.–II. kötet

Magyar Könyvvizsgálói Kamara, Budapest,
1999. 390+408 p.

A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről szóló 1997. évi LV. törvénnyel az Országgyűlés elismerte a könyvvizsgálók szakmai önkormányzati jogát ahhoz, hogy határozzák meg etikai, gazdasági érdekeiket, hozzájárulva ezzel a nemzetgazdaság fejlődéséhez. A törvény meghatározta az okleveles könyvvizsgálói képzés követelményeit is. A Kamara ennek alapján előkészítette a nemzeti könyvvizsgálói standardokat és a könyvvizsgálók kötelező továbbképzésének szabályzatát, valamint a könyvvizsgálók oktatási programját. A Kamara az Okleveles Könyvvizsgálókat Képesítő Bizottsággal együttműködve kidolgozza az oktatási és a vizsgáztatási szervezési szabályzatot. Az oktatásban szem előtt kell tartani, hogy a könyvvizsgálói minősítés a számviteli szakképzettség legmagasabb szintje.

A Kamara könyvkiadói tevékenysége során biztosítja a könyvvizsgálói képzéshez szükséges tankönyvek megjelentetését éppúgy, mint a szakmai érdeklődésre számot tartó szakönyvek és a szakmai továbbképzést szolgáló könyvek kiadását is. A könyvvizsgáló jelöltek vizsgákra való alapos felkészítését segíti elő az egyes tantárgyak ismereteit tartal-

mazó sorozata, amelynek első tagjaként a jog tantárgy – vizsgaszabályzatban előírt – anyagának kétkötetes feldolgozása már meg is jelent. A szerzők szakértelme a garancia arra, hogy a jelöltek az anyag áttanulmányozásával sikeres vizsgát tesznek ebből a tantárgyból. A vizsgára felkészülő könyvvizsgálójelölteken kívül hasznosan forgathatják a köteteket azok a vezetők is, akiknek mindennapi munkájukhoz sokoldalú jogi, jogalkalmazási ismeretekre van szükségük.

Az első kötetben először a Magyar Könyvvizsgálói Kamara jogállását, feladatait, szabályzatait (köztük az etikai szabályzatot) s a kamarai tagságra vonatkozó tudnivalókat ismerjük meg. A továbbiakban szó van a könyvvizsgálói tevékenység pontos meghatározásáról, a függetlenség biztosítékairól és a kamarai tagok felelősségére vonatkozó szabályokról, etikai normákról is. A jogalkotás, jogalkalmazás és jogértelmezés keretében a szerzők a jog fogalmát, a jogviszony jellemzőit és a jogforrások hierarchiáját világítják meg. Megismertetnek a jogösszehangolás céljaival, eszközeivel, alapvető követelményeivel is az Európai Unióban.

A Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről (Ptk.) szóló többször módosított 1959. évi IV. törvény az állampolgároknak, a különböző szervezeteknek a vagyoni viszonyait szabályozza a tulajdonjog, a kötelmi jog és az öröklési jog területén. Az okleveles könyvvizsgálóknak járatosnak kell lenniük a külföldi, nemzetközi jogterületek szabályai-

ban, jogalkalmazói gyakorlatában, a jogalkotói és bírósági állásfoglalásokban. A szerzők bemutatják a Bécsi és a New-Yorki Egyezmény előírásait a nemzetközi szerződésekre. Az előbbi alapvető célja, hogy a nemzetközi adásvétel területén egységes jogot teremtsen az Egyezményt aláíró, ahhoz később csatlakozó és már csatlakozott államok számára. Előírja a szerződések alaki és tartalmi követelményeit, az eladó és a vevő kötelezettségeit, a szerződésszegés jogkövetkezményeit és a kártérítés módjait. A New-York-i Egyezmény az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire vonatkozó elévülési időre, lejáratának következményeire tartalmaz előírásokat. A külföldi társasági jog köréből szintén szükség van a német, a francia és az angol társasági jog forrásainak, a társulási alapformáknak és jellemzőiknek fontosabb ismereteire.

Az 1997. évi CXLIV. társasági törvény – a polgári jog részeként – előírja a gazdasági társaságok közös és különös szabályait. A szövetkezetekre a Ptk.-on kívül a többször módosított 1992. évi I. törvényben foglaltak érvényesek (alapítás, jogi státusz, szervezet, felelősség, megszüntetés). A tananyag magában foglalja az értékpapírokra és a tőzsdékre vonatkozó jogi tudnivalókat, az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet működésére vonatkozó fontosabb ismereteket is, éppúgy mint a csődeljárás, a felszámolási eljárás és a végelszámolás jogi tudnivalóit. A bírósági cégeljárás keretében az 1997. évi CXLV. törvényben szabályozott cégnyilvántartásról, cégnyil-

vánosságról, a cégjegyzékről s a törvényességi felügyeletről van szó.

A szerzők áttekintik az alapítványok, a társadalmi szervezetek, a közhasznú társaságok alapításának, működésének stb. szabályait, majd az 1997. évi CLVI. közhasznúsági törvény rendelkezései alapján vázolják, hogy milyen feltételek mellett van lehetőség a közhasznúsági minősítés megszerzésére. A polgári eljárásjog területén foglalkoznak a polgári peres eljárást szabályozó 1952. évi III. törvény rendelkezéseivel, az eljáró bíróságokkal, az eljárás szakaszaival és a különleges eljárásokkal. Kitérnek a választott bírósági eljárás szervezeti formáira nemzetközi viszonylatban is.

A végrehajtás a bírósági eljárás része, közhatalmi tevékenység; szerepe fontos az igazságszolgáltatás feladatainak gyakorlati megvalósításában. Az 1994. évi LIII. végrehajtási törvény szabályozza a bírósági végrehajtás elrendelését, okiratait, megkezdését, a pénzkövetelések végrehajtását s a jogorvoslatokat. Az anyagi büntetőjogot a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) rendelkezései tartalmazzák. A tananyag magában foglalja a bűncselekmény (bűntett és vétség) minősítését, a szándékos bűncselekmény mozzanatait, a felelősségre vonást, a büntethetőséget kizáró okokat, a gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények eseteit, a devizabűncselekményeket, s minősíti az egyes vétségeket, büntetteket (számíteli fegyelem megsértése, csődbüntett, pénzmosás, csempészet, lopás, sikkasztás, hűtlen kezelés stb.). Végül a büntetőügyekben eljáró hatóságok megnevezését és a büntetőeljárás szakaszait tartalmazza a könyv.

Elsőként a munka világára vonatkozó szabályozást tartalmazó három törvény részletes rendelkezéseinek bemutatását találjuk a második kötetben. A hazai munkajog ismeretei magukban foglalják a munkaviszony szabályait annak kezdetétől a megszűnéséig, megszüntetéséig, a munkavégzésre, a munka- és pihenőidőre, a munka díjazására, a kártérítési felelősségre, a munkaügyi vitákra stb. érvényes előírásokat. A külföldi munkajog köréből az angol, a francia és a német munkajogi szabályozás fontosabb ismeretei kerülnek bemutatásra.

A társadalombiztosítást szabályozó új törvények (1997. évi LXXX-LXXXIII. törvény) a jogalkalmazás szempontjából ún. „ölelkező szabályok”, vagyis egymással szoros összefüggésben alkalmazandók. A hazai társadalombiztosítási jog ismereteihez tartoznak a jogviszonyra, az ellátásokra, azok fedezetére és a felelősségi szabályokra vonatkozó rendelkezések is. A külföldi társadalombiztosítás jogi szabályozásából itt szintén az angol, a francia és a német jogalkotás fontosabb területeit ismerjük meg (munkanélküliség, egészségügyi ellátások, öregségi és rokkantsági nyugdíj stb.).

Az adójog tárgyalásánál táblázatok szemléltetik a könyvben a személyi jövedelemadó szempontjából a jövedelmek csoportosítását, az adómentességeket (azok célja szerint), valamint a jövedelem számításának általános szabályait. A szerzők kitérnek az összevontan, a külön adózó jövedelmekre és az adóelőleg megállapítására, megfizetésének módjára is. Hasonló felépítésben foglalkoznak az általános forgalmi adó, a fogyasztási, a társasági és osztalékadó, a helyi adók jellemzőivel,

adókötelezettségével, mértékével, a támogatások típusaival, céljaival, formáival stb. Az illetékekkel kapcsolatban a többször módosított 1990. évi XCIII. törvény (illetéktörvény) alapján az illetékkötelezettségről, az illetékmentességről, a vagyonszerzési és eljárási illetékről, valamint az illeték fizetésének módjáról szóló rendelkezések szerepelnek a tananyagban.

A devizajog tárgykörében a devizapolitika céljai, a devizahatósági feladatok után a devizaműveletek osztályozását, majd a leggyakrabban előforduló valutával, devizával végzett jogügyleteket tanulmányozhatjuk. Szó van itt a fizetőszközöknek és vagyoni értékeknek az országból történő kiviteléről, illetve behozataláról is. A lényegében termékadónak tekinthető vámot az ország vámterületére bejuttatott vámarú után kell fizetni. A vámhatóság feladatainak, a vámkezelés céljának ismertetése, a vám összegének kiszámítása s a vámteher megfizetése tartozik a tananyagba a vámmentességek, vámkedvezmények eseteivel együtt.

Az államháztartással összefüggő jogi kérdések keretében a Magyar Államkincstár, a központi és helyi önkormányzati költségvetés ismeretei, a költségvetési gazdálkodás szabályai, az államháztartás ellenőrzési feladatai kerülnek tárgyalásra a könyvben. Az utolsó két fejezet az államigazgatási eljárás általános szabályairól, illetve az adózás rendjéről szól. Az előbbi az eljárás célját, hatályait, a hatáskört és illetékeséget, valamint a jogorvoslati rendszert mutatja be. Az adózás rendje című (XXIII.) fejezet az 1990. évi XCL. törvény alapelveit, az adóhatóságok feladatait, hatásköri és illeté-

kességi kérdéseit, az adókötelesség tartalmát, az adóhatóság ellenőrzési tevékenységét és az adóigazgatási eljárás menetét ismerteti.

A Mellékletek a Magyar Köztársaság központi költségvetésének fejezeteit, a költségvetés 1999. évi mérlegét, a helyi önkormányzatok bevételeit, és a költségvetés tervezési folyamatának munkaszakaszait szemléltetik.

R. I.

Pálinkás Jenő–Vámosi Zoltán:
EMBERI ERŐFORRÁS
MENEDZSMENT

LSI Oktatóközpont, Budapest, 2000. 348 p.

A munkakörökkel, az egyéni karrierrel, az alkalmazottak foglalkoztatásával összefüggő elmélet és gyakorlat az utóbbi két évtizedben világszerte rendkívül sokat fejlődött. A sikeres vállalatok elsősorban munkatársaik képzettségével, adottságaival múlják felül a sikerteleneket. A szervezetek eredményes működését meghatározó tényezők közt döntő szerepe van a dolgozó embernek; a megváltozott gazdasági körülményekhez való alkalmazkodás, a versenyképesség biztosítása a munkaadók hatékony foglalkoztatását követeli meg! A korszerű vállalati-intézményi menedzsmentben a humán erőforrás menedzsment fontos szerepet tölt be. Széles körű ismeretanyaga kiterjed a munkaerőpiac sajátosságaira, a hatékony foglalkoztatásra, a munkaerő-gazdálkodásra, a munkavédelemre és munkabiztonságra, valamint az emberierőforrás-gazdálkodás informatikai támogatására.

Az emberi erőforrások hatékony felhasználását céltudatosan elősegítő menedzsment támogatja a vállalat-

vezetést a stratégiai célok elérésében. Korunkban az egyre növekvő gazdasági verseny alapvető változtatásokat követel meg; lényeges az oktatás és a szakképzés fejlesztése, a korszerű ismeretek nyújtása. A munkába lépő korosztályokat fel kell készíteni arra, hogy a piacgazdaság, a fejlődés követelményeire igazodva ismereteiket rendszeresen felújítsák, felfrissítsék. Az információs és kommunikációs technika új alkalmazási formái rugalmas szervezetek kialakítását teszik lehetővé, s ez a szervezet és a munkavállalók közti hagyományos kommunikáció átalakításával is jár együtt. Az emberierőforrás-menedzsment egymásra épülő funkciói a stratégiától, vezetési kultúrától a munkakör- és teljesítményértékelésig, az alkalmazottakkal szembeni jogi és szociális kötelezettségeikig terjednek. Ezekről és az emberi erőforrás felhasználásának hatékonyságát befolyásoló tényezőkről, a munkaerő biztosításáról, a vezetői követelményekről, az ösztönzés eszközeiről, a munkavédelemről és a menedzsment informatikai támogatottságról kapunk áttekintést a könyvben.

A szerzők a hatékonyságot befolyásoló tényezők közt a munka szervezethez, a szervezeti kultúrához, az alkalmazott technikához, technológiához, a munkahelyi körülményekhez, az emberi képességekhez, motiváltsághoz a hatásaival ismertetnek meg. Az emberi erőforrásigény tervezése keretében a feladatok végrehajtásához szükséges ismeretek, képességek, munkaerő-szükséglet meghatározásával, a munkaerő-gazdálkodással és a karrier menedzsmenttel foglalkoznak. Rámutatnak arra, hogy a munkaerő-mozgás egyik oka a munkaerő szakképzettsége és a ténylegesen szük-

séges szakképzettségi elvárás közti különbség, az elvárásnak való tartós meg nem felelés.

A vezetői követelmények és feladatok közt arról olvashatunk, hogy a vezetőknek a közös cél elérése érdekében az embereket meg kell győzniük, eredményes együttműködésre kell ösztönözniük. A vezetés ezáltal lesz személyek irányítója, az emberi erőforrások menedzsere. A vezetői feladatok ismeretében lehet a leghatékonyabb vezetési formát kiválasztani. A vezetőképzésben egyre nagyobb szerepet játszik a dolgozók (munkatársak) problémáit figyelembe vevő képesség kialakítása; a korszerű vezető törekszik beosztottai problémáival, elősegítve a munkához való pozitívabb hozzáállásukat. A különböző vezetési formák és stílusok után a vezetői (menedzserei) tulajdonosokról, feladatokról és a vezetői eredményesség korlátairól van szó a könyvben. Fontos, hogy a vezető állandóan elemezze saját tevékenységét, s minél több pozitív tulajdonságot sajátítson el. A korlátokat gátolják a vezető eredményes tevékenységét; a tisztázatlan célok, a problémamegoldó- és alkotóképesség hiánya, a vezetői ismeretek és az ellenőrzés képességének a hiánya tartozik többek közt ide. A felelősségvállalás, a felelősségérzet teremtheti meg a menedzser értékét, hasznosságát, a vezetői rátermettségét. Jelentős szerepe van a beosztottak (munkatársak) ellenőrzésének, értékelésének és segítő tevékenységének. Ez kiterjed a munka-folyamatokra, a dolgozók munkakörülményeire és a vezetők munkájára. Az ellenőrzés és értékelés segítségével a vezető visszajelzést kap, illetve ad a beosztottai (munkatársai) számára. Valamennyi vezetőnek, irányítónak szüksége van az ellen-